

בס"ד, ג' אדר שני תשפ"ב לפ"ק

בענין קריאת המגילה בבית שמש רמה ד'

כאשר הפסק שהוציא אחד מגדולי הרבנים שליט"א, ת"ח גו"צ מופלג בתורה וחסידות, לקרות המגילה יומיים משום דין מוקף חומה מיוסד על דעת הגר"א והחזו"א לפסוק כדעת הריטב"א אפילו העיר נחרבה יש דין של עיר סמוכה למוקף להחמיר, דלא כשיטת הברכ"י להחיד"א שלא ראה הריטב"א, וממילא הכריע שדברי הברכ"י בטעות יסודו, ובכך פסק להחמיר לקרות יומיים.

הנה במחיק"ת בלא ליכנס לעצם שאלת השאלות האם העיר היתה מוקפת חומה או סמוכה שזוהי לא דבר ברור אלא לכל היותר ספק, אך הסברא להכריע כדעת הפוסקים לדחות דברי הברכ"י משום שלא ראה דברי הריטב"א טעות. ואף שמצינו בשו"ת אבני נזר אה"ע סי' קל"ו במחלוקת הרא"ש והרשב"א לענין קידושין שכתב כי ה"ב"י שפסק להלכה כמו הרא"ש בודאי לא ראה תשו' הרשב"א, ואילו ה' רואה ה' מביאו. אבל בשו"ת יביע אומר ח"א סי' פ"ה הוכיח אף שכתב בשו"ת מהרי"ק שורש צ"ד אם ימצא פוסק אחרון שפסק להיפך מדברי הגאון הקודם לו יש לומר אפשר לא שמע לו לאותו פוסק אחרון דברי הגאון הקודם ואילו שמע ה' חוזר בו כמו בכתובות ס"ט ע"א. וכן כתב ברמ"א חו"מ סי' כ"ה ס"ב, ושו"ת מהרשד"ם חו"מ סי' א', ושו"ת מהר"ם אלשיך סי' ל"ט, ושו"ת משאת בנימין סי' ע', ושו"ת מהרימ"ט חו"מ סי' נ"ג, ושו"ת בעי חיי חו"מ סי' ע"ג, ושו"ת שמחת יו"ט סי' י"ז, ושו"ת בית אפרים אה"ע סי' י"ג, ושו"ת חיים שאל ח"א סי' נ"ו, ושו"ת צמח צדק אה"ע סי' ע', ושו"ת תשורת שי סי' תט"ו. וכן כתב בראש שו"ת התשב"ץ בהיות רוב פסקי הרשב"ץ לא הגיעו לידי עיני ה"ב"י לפיכך אין לשנות מנהגם שנהגו להקל כדעת הרשב"ץ היפך פסק ה"ב"י, משום שיש לומר שאילו ה' רואה ה"ב"י דעת הרשב"ץ ה' פוסק כשיטתו בכל דבריו. וכן כתב בשו"ת בני יהודה סי' קכ"ד, ושו"ת קול אליהו ח"ב או"ח סי' ט"ז, ושו"ת שואל ונשאל ח"ה או"ח סי' מ"ה. אבל בסוף דבריו הוכיח מגדולי הפוסקים כי סברא זאת אילו ה' רואה אינה מקובלת בהלכה לכל ענין, כי אם באנו לומר בדעת ה"ב"י שאם ה' רואה דברי הראשונים ה' חוזר בו, אם כן נפל מאליו הכלל הגדול שרבותינו הפוסקים כולם קבלו עליהם דבריו כאלף פוסקים, ויש רק הלכות בודדות שפסק נגד הראשונים שלא נדפסו בימיו. וכן יש לומר כלפי פסקי הרמב"ם שכתב עליו ה"ב"י בשו"ת אבקת רוכל סי' ל"ב שהוא גדול הפוסקים ונוהגים על פיו. וכן כתב בבדק הבית חו"מ סי' כ"ה ס"ה שפשט הדבר בכל מקום לפסוק כמוהו, זולת בקצת מקומות שהקשו דבריו. ובב"י או"ח סי' י' כתב אין לפסוק כהרא"ש נגד הרמב"ם, כי הלכה כרמב"ם שמסתבר טעמו. וכן כתב בכנה"ג הגב"י סי' תצ"ה אות ה' שחיבור השו"ע מיוסד ע"פ הרמב"ם שהוא מרא דאתרא בא"י וארצות המערב, ולכן סתם ה"ב"י כדבריו. וכ"כ בשו"ת דבר משה ח"א סי' כ"ד, ושו"ת שמע אברהם סי' ח', ושו"ת יפה ללב ח"א סי' ק", ושו"ת מכתב לחזקיהו סי' ו', וחקות חיים סי' נ"א, ואגרות חזו"א ח"ב סי' מ"ד. עכ"פ המעיין יוכח מהרבה פוסקים שאין אומרים אילו ה' רואה, וכל שכן שלא לומר שטעה החיד"א מפני שלא ראה תשו' הריטב"א.

וכן מצינו שיטת שו"ע הרב מהדורה קמא שנמשך לרוב אחר לשון המג"א אפילו נגד פוסקים אחרים, משא"כ במהדורה בתרא השיג עליו שאמר שיש דינים שחזר בהם מפני שסמך בתחלה יותר מדאי על המג"א. וכן כתב אחיו מהרי"ל בשו"ת שארית יהודה סי' ה' כי במהדורה קמא נמשך אחר המג"א אבל בתנינא השיג עליו. וכן כתב בשו"ת צמח צדק או"ח סי' י"ח אות ד' ששמע ממנו שיש דינים שחזר בהם מפני שסמך יותר מדאי על המג"א. וכן כתב בשו"ת דברי נחמי' או"ח סי' כ"א כי בשו"ע הרב נדחק הרבה שלא לדחות דברי המג"א, אבל בסוף ימיו העמיד על דעתו לחלוק עליו אפילו להקל בכל מה שלא נראה לו, ובפירוש שמעו ממנו שחזר במה שנתן נאמנות להמג"א יותר מדאי. וכן כתב בשו"ת מהרש"ג ח"ב סי' צ"ה כי בשו"ע הרב נמשך אחר המג"א משא"כ בפסקי הסידור שחיברו לעת זקנותו חזר בו. ולכן כתב בשער הכולל פ"א אות א' להכריע כמו פסקי הסידור כנגד שו"ע הרב מפני שהסידור חובר באחרונה. וכן כתב בעל קצה"ש בהקדמה לפסקי הסידור שהם העיקר להלכה מפני שהם משנה אחרונה. וכן מובא בהקדמה לשו"ע הרב בכל מקום שנדפס בסידור שלא כדברי השו"ע יש לנהוג כמו הסידור, כי הם בתראי לגבי שו"ע הרב. ממילא לא עלה בדעת מי לערער אחר פסקי שו"ע הרב מהד"ק, שהם רוב השו"ע מפני קבלה שפסק במהד"ת שלא כדעת המג"א, אלא מן השמים יצא כך שזכינו רק למהד"ק, ולכן פוסקים כמוהו בכל מקום.

להלכה: מאחר שיש לכל היותר ספק אם העיר היתה מוקפת חומה או סמוכה ונראה לכן אפשר לצרף ולסמוך על דברי החיד"א שאינו נחשבת בכלל מוקפת חומה אם נחרבה, ולקרות כמו בכל בית שמש ביום י"ד בלבד.

